

”Kamera käy, toimintaa!”

- Videokurssitusta koulun seinien sisällä ja vähän ulkonakin

Harjavallan yläasteella voi valinnaisena oppiaineena opiskella viestintää. Kahdeksannen luokan talvella opinnoissa on edetty käytännön toimintaan. Oppilaille järjestetään kuuden viikon mittainen videokurssi.

Viestintä kuuluu pääsääntöisesti äidinkielen opettajien opetustehtäviin. Käytännön video-opetuksessa on kuitenkin haettu apua media-alan kurssituksia järjestäviltä organisaatioilta. Elokuva- ja televisiokasvatuksen keskus (ETKK) ja Porin Videotit ry opastavat yhteistyössä Maikki Kantolan johdolla oppilaita elokuvailmaisun koukeroihin.

Kuusi viikkoa on varsin harhaanjohtava ajanmääre. Tarkemmin ilmaistuna kunkin ryhmän kanssa työskennellään kuusi kertaa kaksoistunnin mittainen aika. Kaikista kahdeksaluokkalaisista on kertynyt yhteensä 50 oppilasta, jotka on jaettu kolmeen eri ryhmään. Ryhmäkoko on siis pienempi kuin normaali luokkatilanteessa, mutta yhä edelleen tällaiseen toimintaan nähden suurehko.

Joka vuosi tuntimäärä tuntuu yhtälönä epäuskottavalta. Miten tutustuttaa oppilaat kameran käyttöön, yleisimpiin kuvaussäätöihin, käsikirjoituksen koukeroihin ja saada valmiiksi vielä viimeisellä keralla katsottavia lyhytelokuvia? Myönnettäköön, ettei tämä tuntimäärä täysin riitä. Tyydyttävään lopputulokseen pääsemiseen tarvitaan kosolti ohjaajan ylimääräistä avustusta, mutta kuudennella viikolla kasassa on ryhmistä määrästä ja koosta riippuen 9 – 19 videota.

Pulmatilanteita riittää

Kouluissa videokurssituksen hankaluutena on ainaisesti vähäisen tuntimäärän lisäksi tuntien ripottelu useamman viikon ajalle. Harjoituksen ja käsikirjoituksen saa kutakuinkin mahdutettua kaksoistuntiin, mutta itse kuvausten järjestämiseen tämä aika on riittämätön. Jos ja kun saman kertomuksen kuvauksia täytyy jatkaa useammalla keralla, ongelmaksi muodostuu tarinan jatkuvuuden takaaminen. Sääolosuhteet saattavat heitellä lumisateesta auringonpaisteeseen lisäksi oppilaiden sairastumiset ja rekvisiitan tai vaatteiden unohtamiset saavat aikaan harmillisia tilanteita.

Toisen ongelma on yleensä ryhmäkokojen suuruus tai vastaavasti laitteiden vähyys. Yksi kamera ryhmälle on toivottaman vähän. Miten mahdollistaa jokaiselle edes pieni ripaus kuvaamisesta?

Meidän tapauksessamme Porin Videootit ry ja Porin Videopaja tulevat apuun ja kahdelle kuvaus kerralle jokainen pienryhmä saa oman kameransa. Mutta kaiken kaikkiaan laitteiden haaliminen sieltä ja täältä on vaikeaa ja tekee ohjaajasta lähinnä kuormakamelin. Yleensä vielä kasaan kootut välineet eivät tietenkään ole samaa merkkiä tai vuosimallia, joten opetustilanteessa yleiset ohjeet kameran namiskuukkelien paikasta ovat mahdottomia. Lisäksi osan laitteista ulkopuolinen ohjaaja näkee ensimmäisen kerran ja vuosien varrella kameroiden käyttöohjevihkoset ovat kadonneet jäljettömiin. Onneksi kameroissa punainen nappi on kuitenkin REC ja muutkin perustoiminnot suhtkoht helpot löytää.

Kurssin vaiheista

Opettajien kertoman mukaan oppilaat ovat odottaneet koko syyslukukauden kiihkeästi tätä opetuskokonaisuutta. He haluavat päästä innolla käytännön toimiin. Aiemmillä oppitunneilla viestinnän varsinainen opettaja on käynyt läpi kuvakoot ja kameraliikkeet. Nämä ovat kuitenkin oppeja, jotka alkavat elämään vasta käytännön harjoituksissa. Ensimmäisellä kerralla oppilaat ovat kärsimättömiä, eivätkä jaksaisi istua hetkeäkään tuoleissaan kuuntelemassa kertausta kuvaussäännöistä. Käyn kuitenkin pikaisesti läpi kuvakoot ja annan oppilaiden tutustua kameroihin. Jokainen kytkee kameraan virran, vaihtaa akun, laittaa kasetin koneeseen ja kurkistaa luupin läpi maisemaan vaihdellen kuvakokoja zoomi -painikkeella. Ensimmäinen kuvausharjoitus on lähinnä tutustumista kameraan ja kuvakokoihin. Jokainen oppilas kuvaa siis annetusta aiheesta viidestä kymmeneen kuvakokoa niin, että kuvan koko vaihtuu siirryttäessä seuraavaan otokseen.

Toiseen tapaamiskertaan on mahdutettu sekä käsikirjoitusharjoitus että kameraleikkauksella toteutettu lyhyt juttu. Kirjoitustehtävän tarkoitus on herätellä uinuvaa mielikuvitusta. Näistä kertomuksista ei tehdä videoita, niiden tarkoitus on vain hauskuuttaa valmistuttuaan kuulijoita. Jokainen oppilas kirjoittaa aluksi paperille kolme tekijää ja vastaavan määrän adjektiivejä, paikkoja sekä tekemiseen ja toimintaan liittyviä sanoja. Kaikkien sanat kootaan taululle. Tämän jälkeen oppilaiden tehtävänä on poimia eri lokeroista mielenkiintoisimpia sanoja ja niitä hyväksikäyttämällä tarinoita.

TEKIJÄ:

Opettaja, malli, puliukko, lumilautailija, kirjailija, talonmies, Superman, tanssija, koira, näyttelijä, autonkuljettaja, laulaja, lammas, joulupukki, narkkari, siivooja, taksikuski, pullomummo, tonttu, diileri

MILLAINEN:

Vanha, ystävällinen, väsynyt, rahaton, ahkera, sekopää, iloinen, voimakas, vihainen, surullinen, tyhmä, paha, iso, kaunis, hauska, känninen, likainen, räjäinen, pieni, fiksu

PAIKKA:

Harjavalta, merenranta, roskakori, S-market, metsä, liikuntasali, koulu, Alko, koti, kirjasto, Korvatunturi, näyttämö, kuja, apteekki, kirjasto, kaatopaikka, suo, talo, auto

TEHTÄVÄ:

Juoksee, nauraa, heiluttaa käsiä, tanssii, kirjoittaa, ryyppää, opettaa, lakaisee, laulaa, istuu, pelastaa, tappaa, jakaa lahjoja, kuolee, kerää pulloja, kävelee, myy ilmapalloja / huumeita / hummereita

"Mallin koira on sekopäinen. Mallilla ei ole rahaa ja hänen pitäisi ostaa koiralleen lääkettä, joka parantaa sekopäisyyttä. Koska mallilla ei ole työtä, hänen pitää myydä hummereita Harjavallan S-marketissa. S-marketissa ei kuitenkaan käy tarpeeksi koululaisia ostamassa hummereita, joten mallin täytyy mennä metsään niitä myymään. Metsään tulee Superman, joka jakaa lahjoja. Malli saa lahjakortin Alkoon ja näin malli saa siideriä. Koira juo mallin siiderin ja sekopäisyys paranee."

Essi Paavilainen

"S-marketissa on teemapäivä. Yksi suosituimmista malleista tulee esittelemään kevään huippumallistoa. Moni on kyllä sanonut, että mallistossa on liian vähän voimakkaita värejä. Malli on luvannut myös laulaa. Saa nähdä, mitä siitä tulee. Malli ei ole koskaan laulanut. Paikalla on mahdollisuus nähdä myös kuinka sekopäinen joulupukki tanssii. Näyttämölle kokoontuu ihmisiä ja malli tulee esille. Mallina on koira ja sillä on niin kamalat vaatteet. No, onneksi täällä on vielä jotakin nähtävää."

Minttu Setälä 8b

Kuvausharjoituksessa pienryhmässä yksi on kuvaaja, yksi esittää opettajaa, toinen myöhästyvää oppilasta ja loput ryhmästä ovat jo tunnille saapuneita oppilaita. Kertomus kuvataan siis kameraleikkauksella. Kuvaus aloitetaan otsikosta ja edetään kronologisesti jutun tapahtumat alusta loppuun. Kuvakokoa vaihdetaan jokainen otoksen jälkeen ja kertomus päätetään lopputeksteihin. Pääjuoni on kaikille sama, mutta oma ideointi on sallittua ja suositeltavaa. Tarinan täytyy olla lyhyt ja ytimekäs, sillä sen toteuttamiseen ei ryhmällä ole aikaa reilua 20 minuuttia enempää. Kaikesta huolimatta näistäkin videoista syntyy ratkiriemukkaita.

TEHTÄVÄ: Tällä kertaa kertomuksessa opettaja on aloittanut oppituntinsa, kun oveen koputetaan ja mattimyöhäinen kurkistaa sisään kertoen kootut selityksensä. Myöhästynyt oppilas kävelee opettajan pöydän ääreen ja laskee siihen JOTAIN ja jatkaa matkaansa omalle paikalleen. Opettaja reagoi tuomiseen.

Kolmannella kerralla tartutaan varsinaiseen käsikirjoitukseen. Tämä on yleensä tapaamiskerroista se tuskaisin. Toimivien ryhmien muodostaminen ei käy kädenkäänteessä ja ulkopuolisen ohjaajan määräysvalta ei toimi kuin viimeisimmässä hädässä. Ryhmiä ei voi olla rajaton määrä, se on täysin riippuvainen kameroiden määrästä. Kun ryhmäjako on tehnyt, osa saa heti kiinni punaisen langan päästä, toisilla taas runosuoni takkuu pahasti. Toiveena on, että jokainen ryhmä tekisi jotain omista ideoistaan syntyvää, eikä alkaisi parodioida television tuotantoa. Ajatuksia on tietenkin parhaimmillaan yhtä monta kuin on oppilaita ryhmässä ja niiden vaarana on mennä pahasti ristiin.

Yhteisillä pohdinnoilla on kuitenkin saatu jokaisen ryhmän käsikirjoituspaperiin jonkinmoinen kertomuksen tynkä.

Neljännellä ja viidennellä kerralla oppilaat kuvaavat. Tässä kohdassa kukaan ryhmien jäsenistä ei tule vaatimaan tuntien välissä pidettävää välituntia. Ryhmät valtaavat koulun kaikki vapaana olevat sopukat ja Harjavallan raitin. Oma tehtävä on lähinnä vastata ovien avaamisesta, teknisestä huollosta ja vaatetuksen samanlaisena pysymisestä eri kuvauskertojen välillä. Kuvaus tapahtuu aiemman harjoituksen tapaan kameraleikkauksen periaatteella. Näin ollen kertomusten pitäisi olla valmiina katsottavaksi viidennen kaksoistunnin jälkeen.

Kertomusten aiheena murha- ja kauhutarinat ovat aina POP. Nämä aiheoryhmät kiehtovat tasapuolisesti sekä tyttöjä että poikia. Aina joukosta löytyy kuitenkin myös tyttöryhmän ihmissuhdetutkintoja, joskin nekin saattavat päättyä traagisesti kuolemaan. Musiikkivideot kiinnostavat, koskettavat laulunsanat herättävät halun tarinan kuvittamiseen. Mahtuupa mukaan aina myös pari hauskaa taidepläjäytystä.

Kameraleikkaus on varsin vaativa kuvaustyyli vasta-alkajalle ja kertomuksen väliin jää takuulla ylimääräisiä seisoskeluita tai ”Kamera on päällä, mene!” huudahduksia. Kun tarkoituksena on ollut kuvata hurja takaa-ajokohtaus on ikävää, jos jokaisen otoksen alussa sekä poliisi että rosvo seisoskelee ennen juoksuunpyrähdyttä. Tästä syystä olen ennen viimeistä kertaa napsinut ylimääräiset kohdat ja virheelliset otokset jutuista pois. Lisäksi olen laittanut kertomuksiin oppilaiden kaseteista ja CD:stä musiikkia. Varsinaista editointia ei tarvitse tehdä, vain hienosäätöä. Lopulta kuitenkin tämä jälkityö on aina paisunut varsin mittavaksi ajallisesti. Kuitenkin koen, että on mukavampaa ja motivoitumpaa näyttää videot ilman kuvaustilanteissa syntyneitä virheitä ja musiikin kanssa. Näin kertomuksista syntyy mukavia kokonaisuuksia.

Viimeisellä kerralla katsomme kaikkien ryhmien työt. Jokainen toki odottaa omaansa, mutta kiinnostus on myös muiden juttuja kohtaa. Yleensä käytävillä on levinnyt ”juttuja” ja joku kertomus on saalistanut jo ennakkomaineen, liekö tekijöiden rehvastelusta vai maineesta. Jokainen ryhmä kertoo tekemisensä vaiheista ja arvio lopputulosta. Yleensä tässä vaiheessa ryhmää, jolla on ollut sisäisiä erimielisyyksiä tai kuvaukset ovat menneet syystä tai toisesta pieleen, harmittaa. Pääsääntöisesti kertomukset ovat suhteutettuna aikaan varsin mukavia ja toimivia.

Videootit ry:n työntekijä
Artikkeli on kirjoitettu vuonna 2001.